

**ЭРҮҮГИЙН ХЭРГИЙГ НЭГТГЭХ, ТУСГААРЛАХ ЯВЦАД
ҮҮСЭХ ЗАРИМ АСУУДЛУУД**
SOME PROBLEMS IN THE PROCESS OF CONSOLIDATION
AND DIVISION OF CRIMINAL CASES

Б. Баярболд

Эрх зүй, нийгмийн ухааны сургуулийн
Нийтийн эрх зүйн тэнхимийн багш,
хууль зүйн магистр
цагдаагийн ахлах дэслэгч,
Bayarbold14@gmail.com

Bayarbold B.

Law and Social Science School at University of
Internal Affairs, Department of Public Law,
master of law, lecturer police senior lieutenant,

Товчлол: Монгол улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйл, 2002 оны Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 124 дүгээр зүйлд тус тус заагдсан Эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах тухай заалтуудын харьцуулалт ба тулгамдсан асуудал.

Abstract: Comparison and topical issues of the provisions on merging and separating criminal cases provided for in Article 29.2 of the Code of Criminal Procedure and Article 124 of the Code of Criminal Procedure of 2002 in force in Mongolia.

Түлхүүр үг: Эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах, мөрдөн шалгах ажиллагаа, яллагдагч, сэжигтэн, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээд, хэд хэдэн гэмт хэрэг

Keywords: Consolidate and separate criminal cases, investigation, accused, suspect, the person who committed the crime, several crimes

Удиртгал. Эрүүгийн процессыг хэрэгжүүлэх явцад гэмт хэргийг хэд хэдэн этгээд хамтран үйлдэх буюу нэг этгээд хэд хэдэн гэмт хэрэг үйлдсэн болох нь илэрч, түүнийг шийдвэрлэхэд эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах явдал онцгой ач холбогдолтой байдаг. Тухайлбал эрүүгийн хэргийг нэгтгэх нь хэргийн нөхцөл байдлыг тал бүрээс нь, бүрэн дүүрэн, бодитойгоор тогтоож, мөрдөн шалгах, гэмт хэргийг түргэн шуурхай, бүрэн илрүүлэх зорилгоор эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг нэгдмэл байдлаар нэг мөр явуулахад чиглэгддэг.

2002 оны Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулинд¹ эрүүгийн хэргийг тусгаарлах талаар зайлшгүй шаардлагатай бөгөөд энэ нь хэргийг тал бүрээс нь бүрэн бодитойгоор шинжлэх, зөв шийдэхэд саад болохгүй бол уг хэргийг тусгаарлаж болно хэмээн зааж өгсөн байдаг.

Харин 2017 оноос эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дахь хэсэгт² эрүүгийн хэргийг тусгаарлах зохицуулалтыг илүү дэлгэрэнгүй байдлаар тусгаж өгсөн ч зарим нэг өөрчлөлтүүдэд нь ээдрээ төвөгтэй, олон үйлдэлт гэмт хэргийг шалгах явцад үүсч болох нөхцөл байдлыг зохицуулаагүй, хийдэл үүсгэж болохуйц хэд хэдэн дутагдал байгааг илрүүлэн тайлбарлахад оршино.

¹ <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=12705>

² Төрийн мэдээлэл. 2016. №7. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль

Монгол Улсын Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйл³ ба 2002 оны эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 124, 125 дугаар зүйлийн харьцуулалт

Монгол Улсад 2017 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөгдөж буй Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлд заагдсан “Эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах” тухай үндэслэл, журам нь 2002 оны 09 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс дагаж мөрдөгдсөн эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 124, 125-р зүйлд заасан эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, эрүүгийн хэргийг тусгаарлах үндэслэл журмаас дараах байдлаар ялгагдаж байна. Дараах харьцуулалтанд төсөөтэй зохицуулалтыг харалдаа байрлалаар байршуулсан харуулсан болно. Үүнд:

Харьцуулалт	
2002 оны Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 124 дүгээр зүйл	2017 оны Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйл
124.1.Хэд хэдэн этгээд нэг буюу хэд хэдэн гэмт хэргийг хамтран үйлдсэн, эсхүл нэг этгээд хэд хэдэн гэмт хэрэг үйлдсэн, түүнчлэн урьдаас үгсэж тохиролцоогүй боловч гэмт хэргийг нуун дарагдуулсан буюу мэдээлээгүй хэрэгт яллагдаж байгаа этгээдүүдийн хэргийг нэгтгэнэ.	1.Хэд хэдэн яллагдагч нэг, эсхүл хэд хэдэн гэмт хэргийг хамтран үйлдсэн, эсхүл нэг яллагдагч хэд хэдэн гэмт хэрэг үйлдсэн бол үйлдэл тус бүрд нь эрүүгийн хэрэг үүсгэн яллагдагчаар татаж, мөрдөн байцаалт явуулна. 9.Нэг үйлдэлд хэд хэдэн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн бол хэргийг нэгтгэж хэрэг бүртгэлт явуулна.
124.2.Эрүүгийн хэргийг нэгтгэх дээ хөнгөнийг нь хүндэвтэрт, хүндэвтэрийг нь хүндэд, хүндийг нь онц хүндэд нэгтгэнэ.	4.Хүнд ял оногдуулж болох эрүүгийн хэрэгт хөнгөн ял оногдуулж болох эрүүгийн хэргийг нэгтгэнэ. 5.Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан ялын төрөл, хэмжээ ижил эрүүгийн хэргийг нэгтгэх бол эхэлж эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татсан хэрэгт нэгтгэнэ.
124.3.Хэргийг байцаан шийтгэх ажиллагааны аль ч үед нэгтгэж болох бөгөөд энэ тухай хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор, шүүх тогтоол, шүүгч захирамж гаргана.	2.Хэд хэдэн яллагдагч нэг, эсхүл хэд хэдэн гэмт хэргийг хамтран үйлдсэн, эсхүл нэг яллагдагч хэд хэдэн гэмт хэрэг үйлдсэн бол хэргийг нэгтгэж мөрдөн байцаалт явуулж болно. 7.Прокурор энэ зүйлд заасны дагуу эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах тухай үндэслэл бүхий шийдвэр гаргана.
125.1.Зайлшгүй шаардлагатай бөгөөд энэ нь хэргийг тал бүрээс нь бүрэн, бодитойгоор шинжлэх, зөв шийдвэрлэхэд саад болохгүй бол уг хэргийг тусгаарлаж болно.	3.Хэргийг тал бүрээс нь бүрэн бодитой хянан шийдвэрлэхэд саад болохгүй бол зарим яллагдагчид холбогдох хэргийг тусгаарлаж болно. 8.Прокурор нь яллагдагч гэмт хэрэг үйлдсэн, гэм буруутай болохыг мөрдөн байцаалтын явцад хангалттай нотолсон, тухайн хэргийг шүүхээр хянан шийдвэрлүүлэх боломжтой гэж үзвэл яллагдагчид холбогдох зарим хэргийг тусгаарлан

³ Төрийн мэдээлэл. 2016. №7. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль

	шүүхэд шилжүүлж болно.
125.2.Хэргийг байцаан шийтгэх ажиллагааны аль ч үед тусгаарлаж болох бөгөөд энэ тухай хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор, шүүх тогтоол, шүүгч захирамж гаргана.	6.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан боловч яллагдагчийн холбогдсон зарим эрүүгийн хэрэг нь нотлогдоогүй бол эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татах тухай тогтоолыг хүчингүй болгож, хэргийг тусгаарлан хэрэг бүртгэлтэд буцаана.

2017 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлсэн эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлд эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах үндэслэл журмыг зааж өгсөн байна. 2002 оны 09 дүээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн үйлчилж байсан Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 124 дүгээр зүйлд заагдсан эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах журмыг улам боловсронгуй болгож, дэлгэрүүлсэн боловч шинэчлэн найруулсан Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх хуулийн дээрх зохицуулалтанд “яллагдагч”-ийг нэмэлтээр оруулж, мөн хэргийг нэгтгэх тусгаарлах ажиллагааг мөрдөн байцаалтын шатанд хийх боломжийг олгож өгсөн байна.

Өөрөөр хэлвэл гэмт хэрэгт сэжиглэгдэж байгаа этгээдэд зөвхөн эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан тогтоол танилцуулсны дараагаар буюу хэрэг бүртгэлтийн шатанд бус, зөвхөн мөрдөн байцаалтын шатанд хэргийг нэгтгэх, эсхүл тусгаарлах боломжийг бүрдүүлж өгсөн.

Энэ нь нэг талаараа хэргийг богино хугацаанд, хурдан шуурхай шалгах, хүний эрхийн баталгааг давхар хангаж өгч байгаа сайн талтай мэт боловч нөгөө талаасаа аймаг, нийслэл, дүүрэг дамнасан олон үйлдэлтэй гэмт хэргийг шалган шийдвэрлэхэд төдийлөн ач холбогдол бүхий өөрчлөлт биш хэмээн үзэж байна.

Энэхүү өөрчлөлтийн улмаас бүлэглэн үйлдсэн гэмт хэргийн илрүүлэлт, шийдвэрлэлт удаашрах, мөн түүнийг үйлдсэн этгээдүүд хуулийн энэхүү заалтыг овжин байдлаар ашиглаж, хэргийг улам ээдрээтэй болгох, давтан хэрэг үйлдэх, эсхүл хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацааг дуусгах арга хэрэгсэл болгон ашиглах байдал анзаарагдаж байна.

Харин өмнө нь хэрэглэгдэж байсан эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулинд гэмт хэрэг үйлдсэн нэг, эсхүл хэд хэдэн этгээдэд холбогдох нэг болон хэд хэдэн эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах ажиллагааг мөрдөн шалгах ажиллагааны аль ч үед шатанд явуулах боломжтой байсан нь өнөө цагт үйлдэгдэж байгаа ээдрээ төвөгтэй, олон хохирогч, холбогдогтай, тэр тусмаа олон үйлдэлт, удааширсан, сум дүүрэг, төв, орон нутаг дамнасан хэргүүдийг шийдвэрлэхэд ихээхэн ач холбогдол бүхий утга агуулгатай байсан болно.

Тохиолодол 1: Иргэн А нь иргэн Б, В нарыг өдөөн хатгаж, улмаар тэдэнтэй бүлэглэн орон байрны хулгайн хэрэг үйлдэж, мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад иргэн Б, В нарыг олж тогтоосон боловч иргэн А нь Монгол улсын хилээр гарч, оргон зайлсан болохыг Хил хамгаалах ерөнхий газраас ирүүлсэн албан бичгээр нотлов.

Энэ тохиолдолд иргэн Б, В нарт эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татах боломжгүй болж байна. Учир нь шинэчлэн найруулсан Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт⁴ зөвхөн яллагдагч нарын гэмт хэрэг үйлдхэд үзүүлсэн идэвхитэй үйлдэл, оролцоогоор нь салгах боломжтой болсон.

Ингэснээр тухайн нөхцөл байдалд иргэн А-г олж тогтоон, түүнд яллагдагчаар татсан тогтоолыг танилцуулснаар хэргийг шийдвэрлэх боломжтой болж байгаа боловч,

⁴ Төрийн мэдээлэл. 2016. №7. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль

иргэн А байхгүйгээр буюу түүнд яллагдагчаар татсан тогтоолыг танилцуулахгүйгээр иргэн Б,В нарт тэднийг яллагдагчаар татсан тогтоол танилцуулж, хэргийг тусгаарлах боломжгүй байдал үүсч, мөрдөн шалгах ажиллагаа удаашрахад хүрч байна.

Практикт дээрх тохиолдолтой төсөөтэй нөхцөл байдал үүсэх үед буюу иргэн А-г эрэн сурвалжлах явцад иргэн Б,В нарыг олж тогтоон, тус бүрт нь эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан тогтоолыг танилцуулж, таслан сэргийлэх арга хэмжээ авах тохиолдол байдаг ч иргэн А олдохгүй байгаа нь Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасан “Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан боловч яллагдагчийн холбогдсон зарим эрүүгийн хэрэг нь нотлогдоогүй бол эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татах тухай тогтоолыг хүчингүй болгож, хэргийг тусгаарлан хэрэг бүртгэлтэд буцаана” гэх үндэслэлээр иргэн Б, В нарын үйлдлийг нотолж, тусгаарлаж болдоггүй. Б,В нар нь хэдий гэмт хэрэг үйлдхэд идэвхитэй үйлдэл оролцоо үзүүлсэн боловч иргэн А байхгүйн улмаас тэдний гэм бурууг бүрэн дүүрэн нотлох боломжгүй байдалд хүрч, цаашлаад яллагдагчаар татсан тогтоолыг хүчингүй болгож, хэргийг хэрэг бүртгэлтэд буцааж, тухайн хэргийг шуурхай шийдвэрлэх боломжгүй байдалд хүргэдэг.

***Тохиолдол 2:** Иргэн А нь иргэн Б, В нарыг өдөөн хатгаж, улмаар тэдэнтэй бүлэглэн Монгол улсын хэд хэдэн аймагт, Улаанбаатар хотын хэд хэдэн дүүрэгт тус бүр 10-45 сая төгрөгний хохирол бүхий үйлдэлтэй, нийт хохирлын хэмжээ нь 200 гаруй сая төгрөг хүрэхүйц залилах гэмт хэрэг үйлдэж, мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад иргэн Б, В нарыг олж тогтоосон боловч иргэн А нь нийт хохирлын 60 гаруй хувийг авч, Монгол улсын хилээр гарсан болох нь тогтоогдов.*

Энэхүү тохиолдолд иргэн Б, В нарыг мөн өмнөх тохиолдолд дурьдагдсан шиг яллагдагчаар татах боломжгүй болох ба үүнээс гадна тэдний хамтран үйлдсэн хэргүүдийг хэрэг үйлдэгдсэн аль нэг нутаг дэвсгэрт нь нэгтгэх боломжгүй юм. Учир нь Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт:

- “Хэд хэдэн яллагдагч нэг, эсхүл хэд хэдэн гэмт хэргийг хамтран үйлдсэн, эсхүл нэг яллагдагч хэд хэдэн гэмт хэрэг үйлдсэн бол үйлдэл **тус бүрд нь** эрүүгийн хэрэг үүсгэн яллагдагчаар татаж, мөрдөн байцаалт явуулна”,

2 дахь хэсэгт:

- “Хэд хэдэн яллагдагч нэг, эсхүл хэд хэдэн гэмт хэргийг **хамтран үйлдсэн**, эсхүл нэг яллагдагч хэд хэдэн гэмт хэрэг үйлдсэн бол хэргийг нэгтгэж мөрдөн байцаалт явуулж болно”⁵ хэмээх заалтуудад зөвхөн яллагдагчаар татагдсан тохиолдолд хэргийг нэгтгэж, эсвэл тусгаарлаж болно хэмээн заагаад өгсөн.

Мөн түүнчлэн яллагдагчаар татагдаагүйн улмаас тухайн хэргүүдэд мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулж байгаа газар нэгжүүд болох аймаг, нийслэл, сум, дүүргүүд дэх цагдаагийн газар хэлтэст шийдэгдэхгүй байсаар дээрх этгээдүүдэд холбогдох эрүүгийн хэргүүдийн тус бүрийн хөөн хэлэлцэх 3 жилийн хугацаа нь дуусах нөхцөл байдал үүсдэг.

Өөрөөр хэлбэл Эрүүгийн хуулийн 1.10 дугаар зүйлийн 1.5 дахь заалтад “энэ хуулийн (эрүүгийн хуулийн) тусгай ангид хорих ялын доод хэмжээг зургаан сараас дээш, дээд хэмжээг гурван жил, түүнээс бага хугацаагаар тогтоосон, эсхүл зорчих эрхийг хязгаарлах ялын доод хэмжээг зургаан сараас дээш, дээд хэмжээг гурван жил, түүнээс бага хугацаагаар тогтоосон гэмт хэрэг үйлдсэнээс хойш гурван жил өнгөрсөн.” хэмээн заасан нь мөн хуулийн 2.5 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 4.1 дэх заалтад заасан "их хэмжээний хохирол"-д тухайн тохиолдолд дурьдагдаж байгаа нэг гэмт хэргийн улмаас учирсан

⁵ Төрийн мэдээлэл. 2016. №7. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль

хохирлын хэмжээ нь хүрэхгүй байгаа нь хөөн хэлэлцэх хугацаа дуусах нөхцөл байдлыг бүрдүүлж байна.

Нэг эсхүл хэд хэдэн этгээд бүлэглэн их хэмжээний хохиролд хүрэхгүй хохиролтой (жишээ нь тус бүр 49 сая төгрөгний хохирол) хэд хэдэн гэмт хэргийг Монгол Улсын өөр өөр нутаг дэвсгэрт үйлдэж, эзэн холбогдогч хэн болох нь хэрэгт авагдсан нотлох баримтуудаар тогтоогдсон боловч хараахан баригдаагүй байгаа нөхцөл байдалд хэргийг нэгтгэх боломж байхгүй байгаа нь нэг талаасаа хэрэг мөрдөн шалгах байгууллага чиг үүргийнхээ дагуу тус бүрийн харьяа нутагт үйлдэгдсэн хэргийг нэгэн зэрэг мөрдөн шалгах давуу талтай байгаа ч хэрэв аль ч газар хэлтсийн албан хаагчид сэжиглэгдэж байгаа этгээдийг барьж чадахгүй байх тохиолдолд (жишээ нь Сэжигтэн нь Монгол улсын хилээр гарч, оргон зайлсан) хэргийг нэгтгэн шалгаж, нийт учирсан хохирлын нийлбэр хэмжээг харгалзаж, хөөн хэлэлцэх хугацааг тооцох нь зүйтэй хэмээн үзэж байна.

Эс бөгөөд нэг эсхүл хэд хэдэн этгээдэд холбогдох тус бүрийн үйлдэл нь 50 сая төгрөгийн хохирлоос бага хохиролтой эрүүгийн хэд хэдэн гэмт хэргүүдийн хөөн хэлэлцэх хугацаа нь мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулж буй харьяа газар хэлтэс тус бүртээ тус бүр 3 жил болоод, тус бүр хөөн хэлэлцэх хугацаа дууссан гэх үндэслэлээр хэрэгсэхгүй болох эрсдлийг дагуулж байна.

Учир нь Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлийн 9 дахь хэсэгт: “**Нэг үйлдэлд** хэд хэдэн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн бол хэргийг нэгтгэж хэрэг бүртгэлт явуулна” хэмээн зааж өгсөнтэй холбоотой. Үүнээс үзэхэд зөвхөн нэг үйлдэлд хэд хэдэн газар нээгдсэн хэрэг бүртгэлтийн хэргийг нэгтгэх боломжтой болохоос нэг, эсхүл хэд хэдэн этгээдэд холбогдох өөр өөр газарт шалгагдаж байгаа хэрэг бүртгэлтийн хэргүүдийг нэгтгэх боломжгүйг харуулж байна.

Нэг, эсхүл хэд хэдэн этгээдэд холбогдох өөр өөр газарт үйлдэгдсэн гэмт хэргүүдийг шалгах байгууллагын хувьд бүгдээрээ нэгэн зэрэг, нэг зорилгын төлөө ажиллаж, аль нэг газар нь тухайн эрэн сурвалжлагдаж байсан этгээдийг барьж авч, яллагдагчаар татсан тохиолдолд бусад газарт үйлдэгдсэн хэргүүдийг нэгтгэн авч шалгаж, нийт хохирлын хэмжээг тооцож, улмаар зүйлчлэлийг өөрчлөх, хөөн хэлэлцэх хугацааг өөр байдлаар тоолох боломжтой.

Гэтэл эрэн сурвалжлагдсан этгээдийг огт олж чадахгүй тохиолдолд хэрэг бүртгэлтийн хэргүүдийг нэгтгэх боломжгүй ба хөөн хэлэлцэх хугацаа дуусах нөхцөл бололцоог бүрдүүлж байна.

Дүгнэлт. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 29.2 дугаар зүйлд зөвхөн яллагдагч нарын гэмт хэрэг үйлдэхэд үзүүлсэн идэвхитэй үйлдэл, оролцоо, гэмт хэргийн хор уршиг, нийгэмд учруулах аюулаас нь хамаарч эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, тусгаарлах боломжтой болсон бөгөөд, энэ нь зөвхөн мөрдөн байцаалтын явцад л хийгдэнэ.

Гэтэл хэд хэдэн этгээд бүлэглэн гэмт хэрэг үйлдсэн болох нь тогтоогдсон боловч, яллагдагчаар татагдалгүйгээр буюу яллагдагчаар татсан тогтоолтой танилцалгүйгээр мөрдөн шалгах ажиллагаанаас зарим этгээдүүд нь оргон зайлсан тохиолдолд мөрдөн шалгах ажиллагаа нь удаашрах, мөн түүнчлэн яллагдагчаар татагдсан бусад этгээдүүдийнх нь гэм бурууг бүрэн гүйцэт тогтоох боломжгүй байдалд хүрч, оргон зайлсан этгээдүүд нь олддоогүйн улмаас (жишээ нь: хилээр гарсан тохиолдол), хэргийг бүрэн дүүрэн, нэг мөр шийдвэрлэхэд хүндрэл учрах, мөн түүнчлэн яллагдагчаар татагдсан, оргон зайлаагүй этгээдүүдийн гэм бурууг бүрэн нотлох эсхүл бүрэн нотолсон ч тэдний үйлдлийг тусгаарлах боломжгүй байдалд хүрч, улмаар яллагдагчаар татсан тогтоолыг хүчингүй

болгож, хэргийг мөрдөн байцаалтын шатнаас хэрэг бүртгэлтийн шатруу шилжүүлэх нөхцөл байдал бүрдээд байна.

Мөн хэрэг бүртгэх шатанд хэргийг нэгтгэх боломжгүй байгаа нь нэг эсхүл хэд хэдэн этгээдийн үйлдсэн нэг хэд хэдэн гэмт хэргийн нийт хохирлыг тооцох, хөөн хэлэлцэх хугацааг учирсан хохирол, хор уршигаас хамааран өөрчлөх боломж бололцоог хааж өгөх бөгөөд, хэрэгт холбоотой этгээд нь хаана байгаа нь тогтоогдохгүй үед тухайн хэргүүдийг шүүхийн шатанд хэлэлцүүлэхээс өмнө нь хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацаа дуусах нөхцөл бүрдэж байна.

Санал. Дээрхи дүгнэлтэнд үндэслэн дараах саналыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

1. Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татахын өмнө нь эсхүл хэргийн онцлог, нөхцөл байдлыг харгалзсан нэмэлт зохицуулалтыг хийх буюу ялангуяа “яллагдагч”-д хамааралтай үйлдлийг дангаар нь тусгаарлах зохицуулалт хийх,

2. Хэргийн нөхцөл байдал, бэм буруутай этгээдийн үйлдэл оролцоо болон бусад нотлох баримтыг харгалзан, үндэслэж хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын аль аль шатанд эрүүгийн хэргийг нэгтгэх, эсхүл тусгаарлах зохицуулалтыг нэмэлтээр оруулж өгөх

3. Гэмт хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацааг гэмт хэргийн нийгэмд учруулсан хор хорирлоос хамаарч өөрчлөх (жишээ нь: 300,000 төгрөгийн хохиролтой Эрүүгийн хуулийн 17.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан гэмт хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацаа нь 5 жил байхад 50 сая төгрөг хүртлэх төгрөгийн хохиролтой Эрүүгийн хуулийн 17.3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан гэмт хэргийн хөөн хэлэлцэх хугацаа 3 жил байгаа нь хөөн хэлэлцэх хугацаа нь учруулсан хор хохиролтой дүйцэхгүй байна)

4. Олон үйлдэлтэй гэмт хэргийн эзэн холбогдогчийн хэн болох нь тогтоогдсон боловч, олдоогүй байгаа этгээдүүдийн хэргүүдийг нэгтгэх эрх зүйн зохицуулалт хийх, улмаар нийт учирсан нийт хохирлоос хамаарч хөөн хэлэлцэх хугацааг тооцох (тохиолдол 2-т дурьдагдах жишээ)